

VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

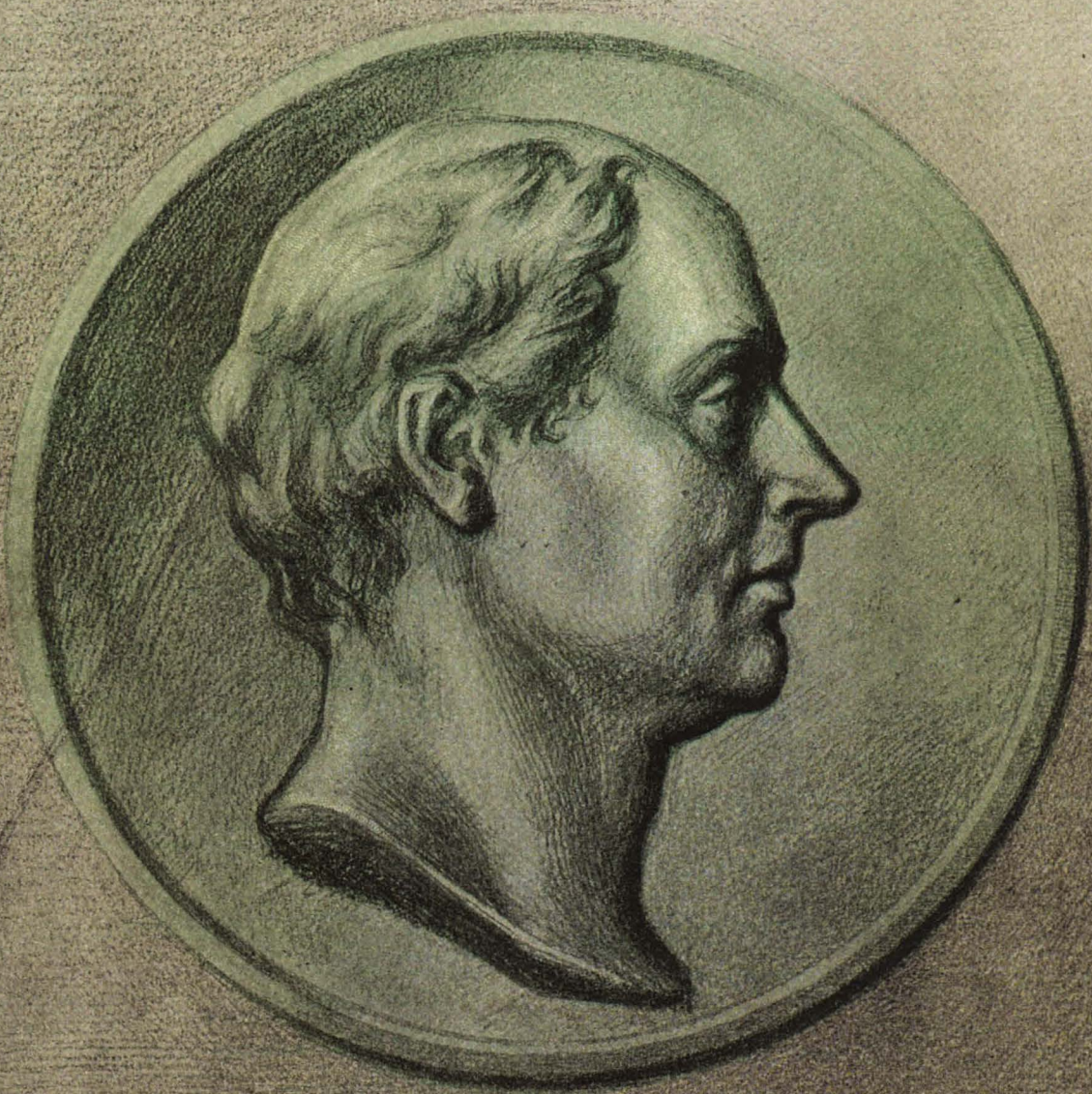
PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

Ensimmäinen vihko.

VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

U. J. J.

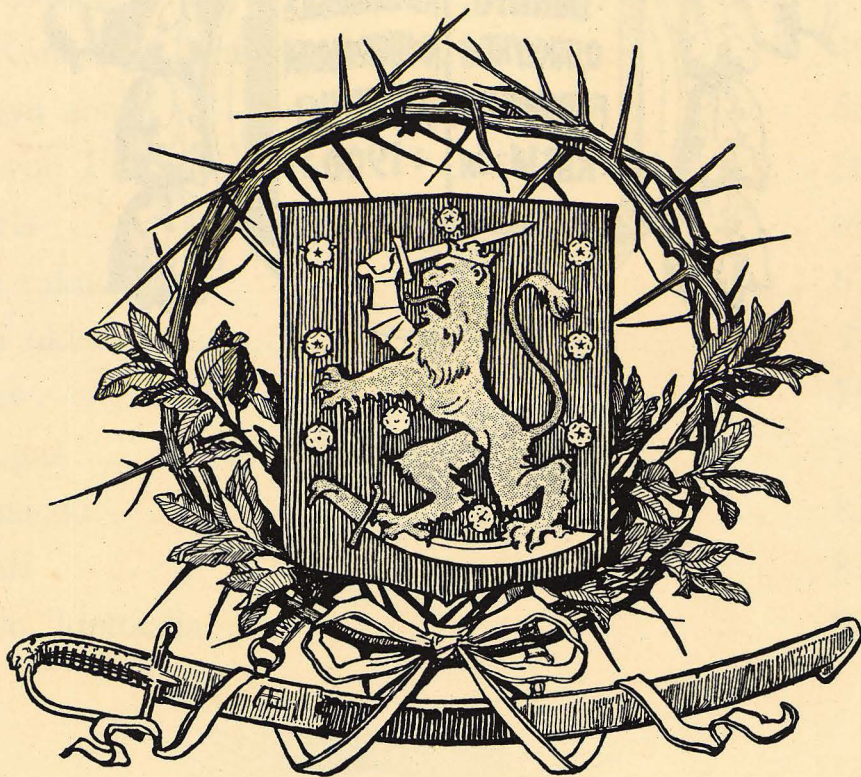
J. L. RUNEBERG

VÄNRIKKI · S TOOLIN
TARINAT

KIRJOITTANUT

JOHAN · LUDVIG · R UNEBERG

KUVAT · PIIRTÄNYT · A LBERT · E DELFELT

PORVOOSSA · 1900
WERNER · SÖDERSTRÖM

SISÄLTÖ.

I.

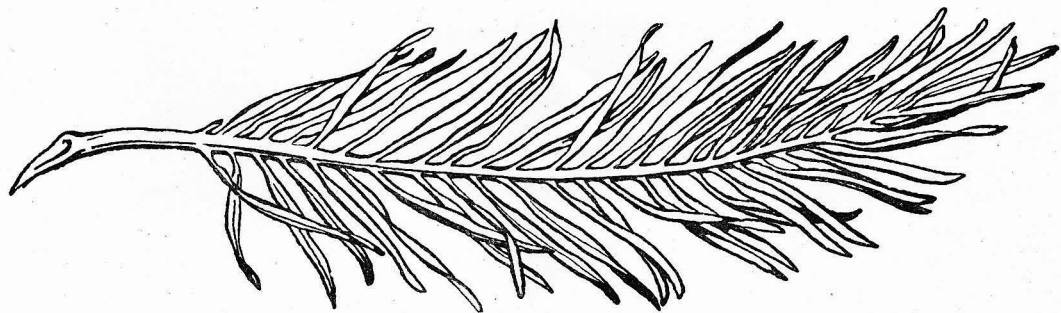
	Siv.
Maamme	5
Vänrikki Stool	9
Pilven veikko	13
Sotavanhus	27
Luutnantti Zidén	31
Torpan tyttö	37
Sven Dufva	41
von Konow ja hänen korpraalinsa	49
Kuoleva soturi	53
Otto von Fieandt	56
Sandels	60
Kaksi rakuunaa	67
Hurtti ukko	71
Kulnev	75
Kuningas	79
Sotamarski	82
Viapori	85
Döbeln Juuttaalla	90

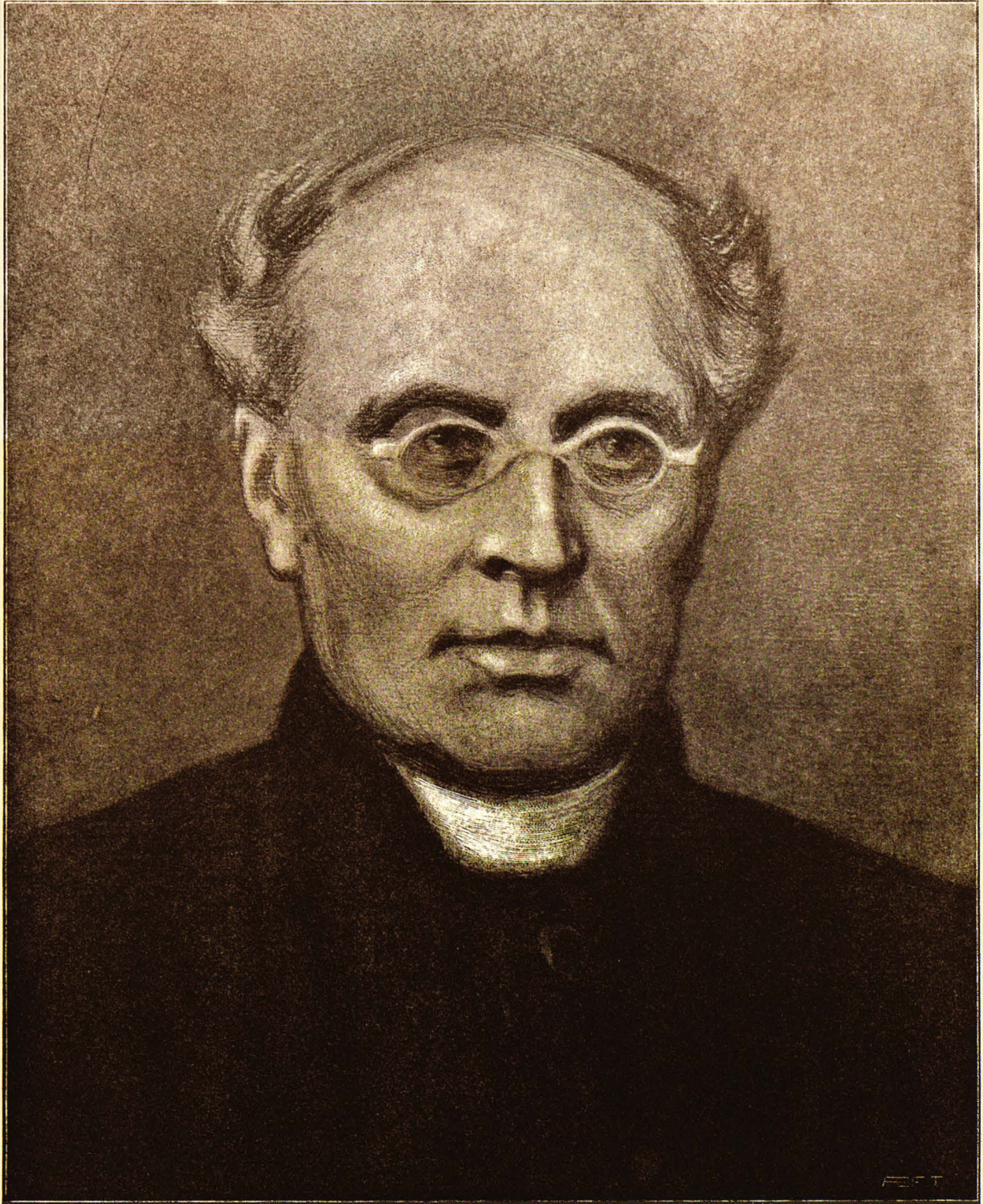
II.

	Siv.
Sotilaspoika	103
Porilaisten marssi	106
Vänrikin markkinamuisto	109
Lotta Svärd	118
Ukko Lode	128
Matkamiehen näky	132
Vänrikin tervehdys	135
Von Törne	141
Heinäkuun viides päivä	149
Munter	161
von Essen	168
Kuormarenki	173
Wilhelm von Schwerin	178
N:o viistoista Stolt	185
Veljekset	193
Maaherra	199
Adlercreutz	206

VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

I

Joh. Ludv. Runeberg

SI MAAMME, SUOMI, SYNNYINMAA,
SOI SANA KULTAINEN!

EI LAAKSOA, EI KUKKULAA,
EI VETTÄ, RANTAA RAKKAAMPAA,
KUIN KOTIMAA TÄÄ POHJAINEN,
MAA KALLIS ISIEN.

ON SUOMI KÖYHÄ, SIKSI JÄÄ,
JOS KULTAA KAIVANNET.
SEN VIERAS KYLLÄ HYLKÄJÄÄ,
VAAN MEILLE KALLIIN MAA ON TÄÄ;
SEN SALOT, SAARET, MANTERET
NE MEIST' ON KULTAISET.

OVATPA MEILLE RAKKAHAT
KOSKEMME KUOHUINEEN,
IKUISTEN HONKAIN HUMINAT,
TÄHT'YÖMME, KESÄT KIRKAHAT,
KAIKK', KUVINEEN JA LAULUINEEN
MI PAINUI SYDÄMMEEN.

TÄSS' AUROIN, MIEKGIN, MIETTEHIN
ISÄMME SOTIVAT.
KUN PÄIVÄ PIILI PILVIHIN
TAI LOISTI ONNEN PAISTEHIN,
TÄSS' SUOMEN KANSAN VAIKEIMMAT
HE VAIVAT KOKIVAT.

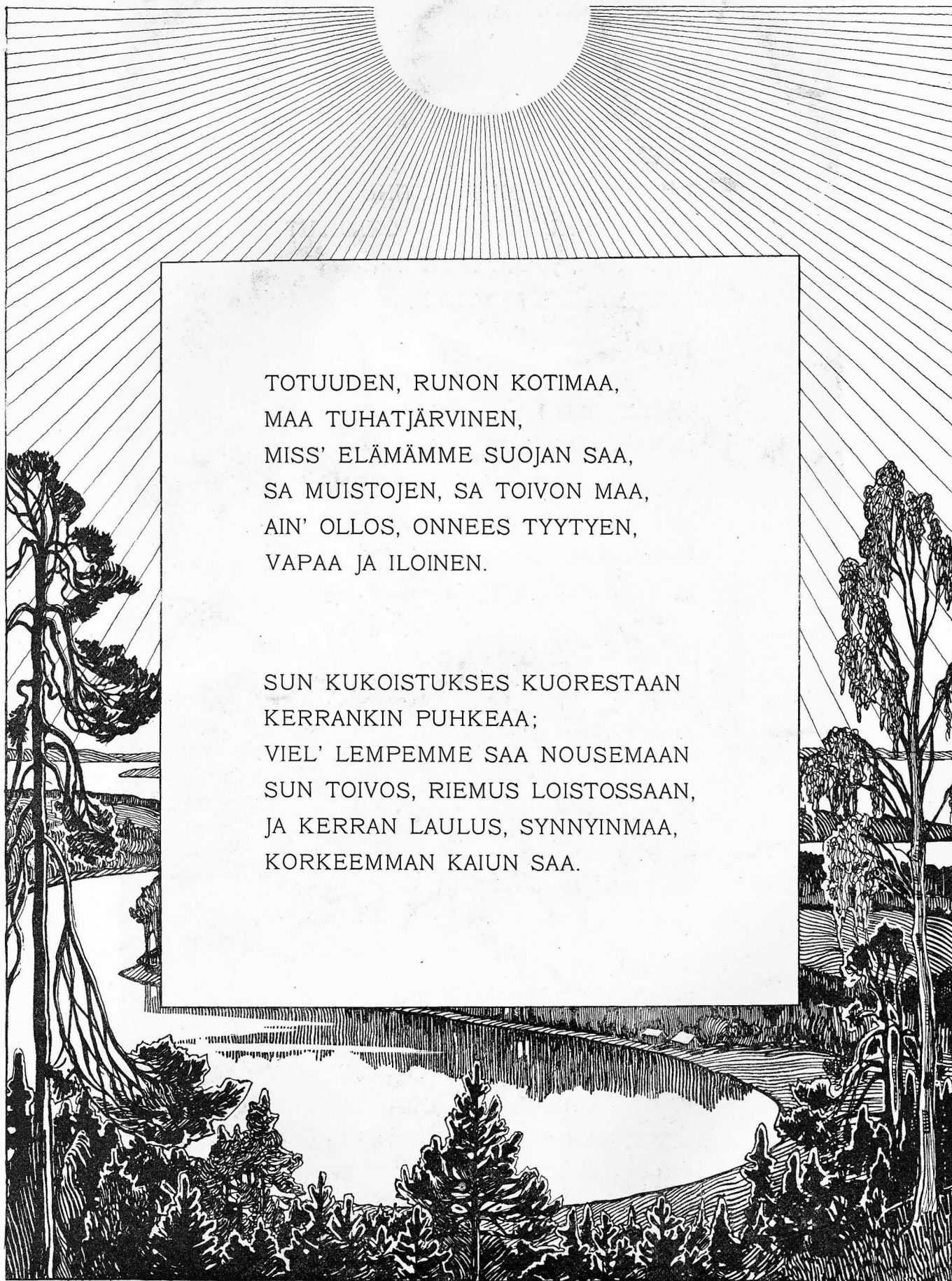
TÄÄN KANSAN TAISTELUT KEN VOI
NE KERTOELLA, KEN?
KUN SOTA LAAKSOISSAMME SOI,
JA HALLA NÄLÄNTUSKAN TOI,
KEN MITTASI SEN HURMEHEN
JA KÄRSIMYKSET SEN?

TÄSS' ON SEN VERI VIRRANNUT
HYVÄKSI MEIDÄNKIN,
TÄSS' ILOAN ON NAUTTINUT
JA TÄSSÄ HUOLTAAN HUOKAILLUT
SE KANSA, JOLLE MUINAHIN
KUORMAMME PANTIHIN.

TÄÄLL' OLO MEILL' ON VERRATON
JA KAIKKI SUOTUISAA;
VAIKK' ONNI MIKÄ TULKOHON,
MAA, ISÄNMAA SE MEILLÄ ON.
MI MAAILMASS' ON ARMAAMPAA
JA MIKÄ KALLIIMPAA?

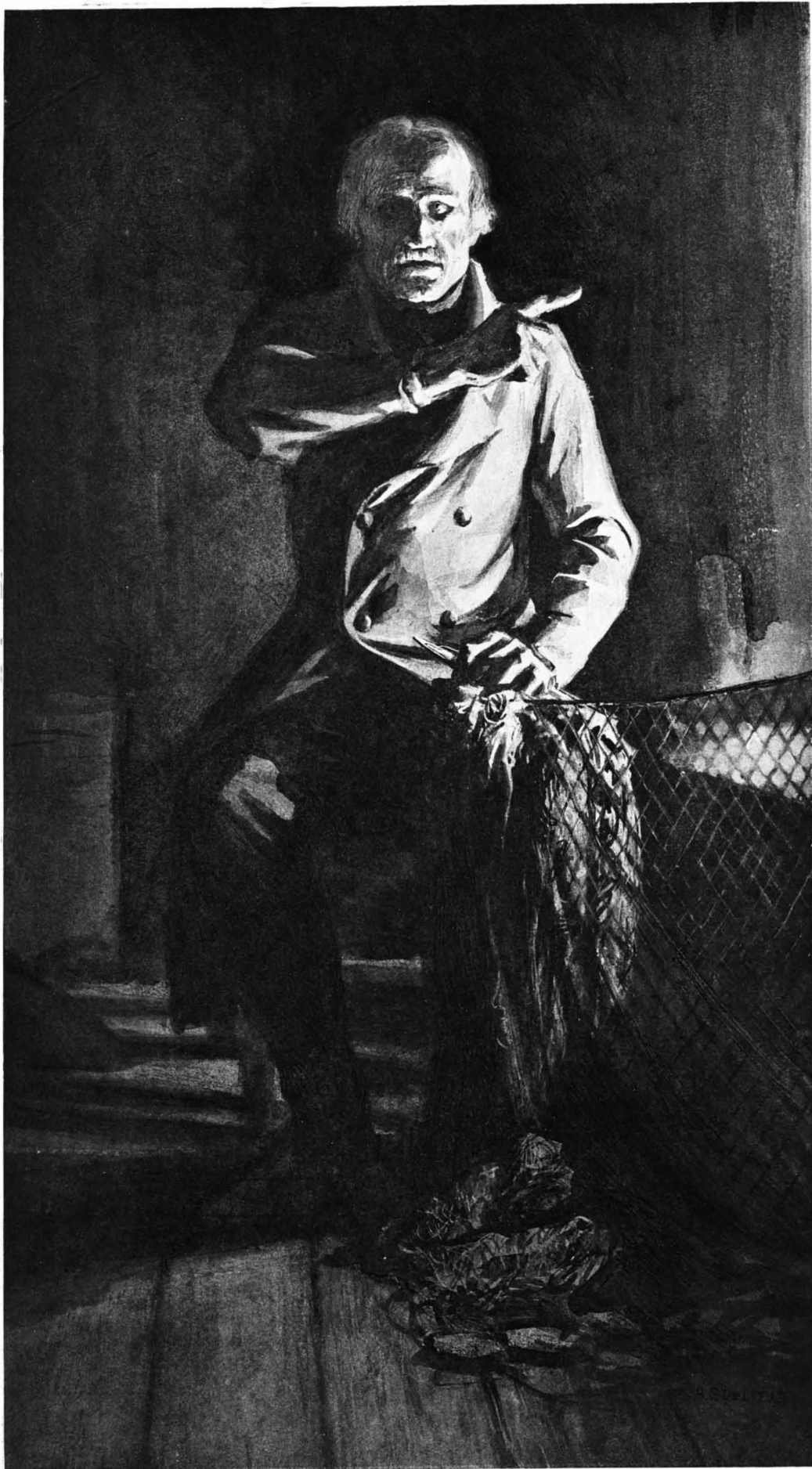
JA TÄSSÄ, TÄSS' ON TÄMÄ MAA,
SEN NÄKEE SILMÄMME;
ME KÄTTÄ VOIMME OJENTAA
JA VETTÄ, RANTAA OSOITTA
JA SANOA: KAS TUOSS' ON SE,
MAA ARMAS ISÄIMME!

JOS LOISTOON MEITÄ SAATETTAIS
VAIKK' KULTAPILVIHIN,
MISS' ITKIEN EI HUOATTAIS,
VAAN TÄHTEIN RIEMUN SIELU SAIS,
OIS TÄHÄN KÖYHÄÄN KOTIHIN
HALUMME KUITENKIN.

TOTUUDEN, RUNON KOTIMAA,
MAA TUHATJÄRVINEN,
MISS' ELÄMÄMME SUOJAN SAA,
SA MUISTOJEN, SA TOIVON MAA,
AIN' OLLOS, ONNEES TYYTYEN,
VAPAA JA ILOINEN.

SUN KUKOISTUKSES KUORESTAAN
KERRANKIN PUHKEAA;
VIEL' LEMPEMME SAA NOUSEMAAN
SUN TOIVOS, RIEMUS LOISTOSSAAN,
JA KERRAN LAULUS, SYNNYINMAA,
KORKEEMMAN KAIUN SAA.

A EDELFELT PINK

BEIHOOR: F. TILGMANN - A.B.

VÄNRIKKI STOOL.

Mennyttä aikaa muistelen
Niin mielelläni vielä;
Niin moni armas tähtönen
Minulle viittaa siellä.
Ken mua seuraa retkelle
nyt Näsijärven rannalle?

Siell' opin miehen tuntemaan,
Hän sotamies ol' ennen,
Nyt vänrikki ol' arvoltaan,
Vaikk' onni näytti menneen.
Ties kuinka samaan talohon
Satuimme saamaan asunnon.

Mies olin silloin kelvokas,
Niin luulin, vaikka miksi.
Min' olin ylioppilas,
Mainittiin maisteriksi;
Sain yltäkyllin «mensallain»,
Stool, hän söi armoleipää vain.

Minulla oli «vaakunaa»
Ja piippu merenvahaa;
Stool poltti kototupakkaa,
Jos häll' ei pulaa pahaa;
Mut silloin sai vaan sammaleen
Niveräpiippu täytteekseen.

Oi kulta-aika riemukas,
Suloisin, armahaisin,
Kun nuor' on, ylioppilas,
Ja puutetta ei laisin,
Ja huolt' ei tuntis ollenkaan,
Kun viikset vaan sais kasvamaan!

En tiennyt muiden hädäst', en,
Ilosta sydän sykki;
Vahv' olin, punaposkinen,
Ja kaikki suonet tykki.
Niin nuori olin, riehakas,
Ja ylpeä kuin kuningas.

Mut hyljättynä majassaan
Stool istui nurkumatta,
Loi nuottaa, imi piippuaan,
Meluumme puuttumatta.
Tuommoisen suhteen, sen mar ties,
Min' olin oikein aika mies.

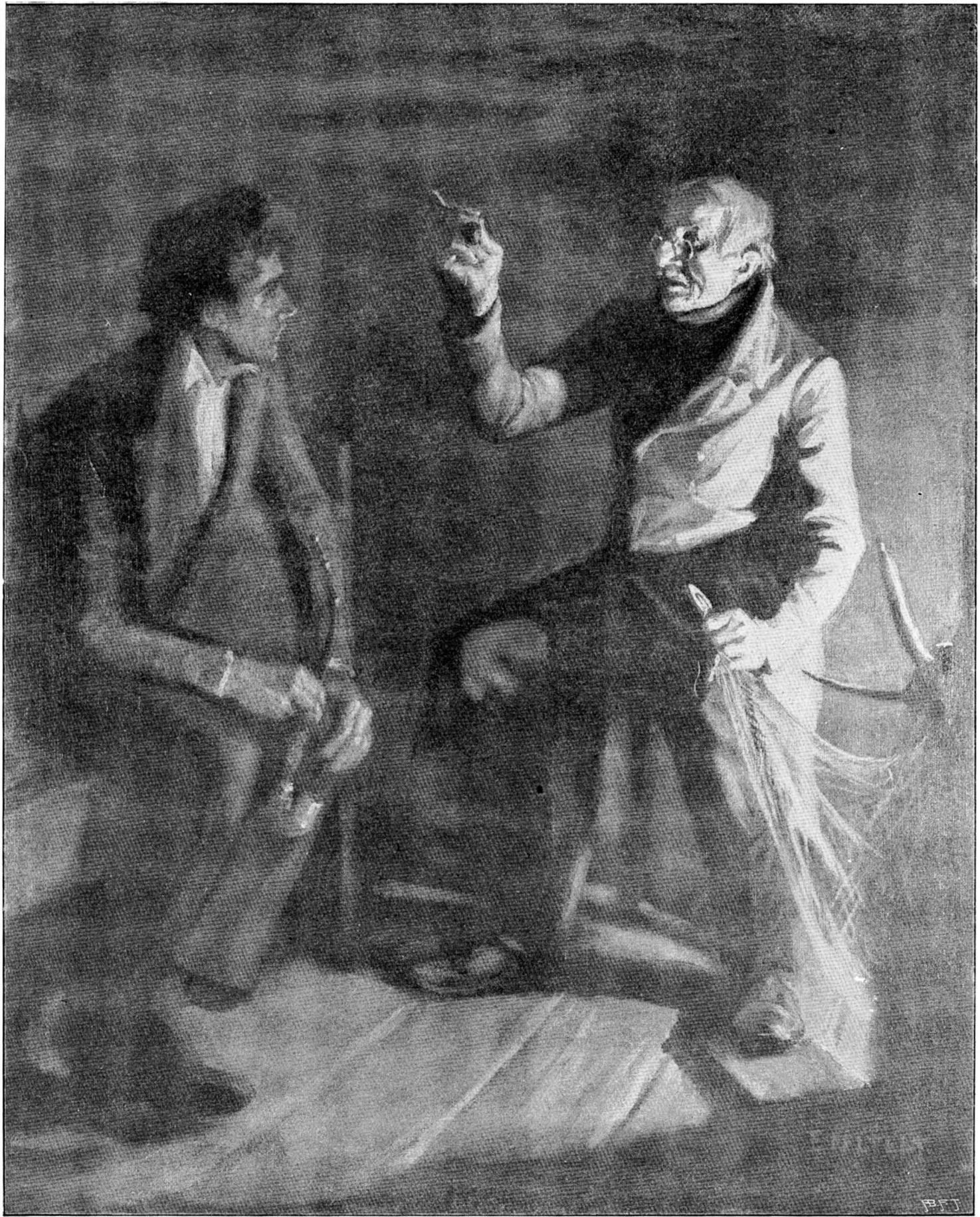
Minusta näky hupaisin
Ol' ukon käyrä varsi
Ja kasvot, jäykät liikkeetkin
Ja vanha vaateparsa,
Vaan konkkanenä erikseen
Sangattomine lasineen.

Monasti menin ukon luo
Ilveilemähän suotta.
Mik' iloni, kun suuttui tuo,
Ja hältä ratkes nuotta,
Kun kädest' ukon kävyn vein,
Ja paikoin väärän silmän tein!

Hän silloin ylös kavahtaa,
Mun ovest' ulos työntää;
Sananen, hitu vaakunaa,
Ja taas hän rauhan myöntää.
Ma tulin taas kuin ennenkin
Ja samoin taaskin ilveilin.

Ett' oli nuori aikoinaan
Myös ukko kerran ollut,
Enemmän nähnyt matkallaan
Ja kauemmaksi tullut,
En sitä silloin huomannut,
Siks' olin liian oppinut.

En myös, ett' ilomielin hän
Verensä tuorehimman
Vuodatti eestä maamme tän
Nyt mulle rakkahimman.
Ma olin nuori, riehakas,
Hän vänrikki, ma kuningas.

Mut moisiin ilveilyksihin
Vihdoinkin kyllästyin mä.
Kuink' oli, talvipäivääkin
Lyhyttä pitkäksyin mä;
Olipa oikein outoa,
Ei tahtonut se loppua.

Ma tartuin ensi kirjahan
Hakien huvitusta,
Ol' teos tuntemattoman
Se Suomen taistelusta;
Armosta vaan tuo kansiton
Lie päässyt muiden joukkohon.

Mukaani vein sen, kääntelin
Sivuja jonkun hetken,
En tiedä, kuin näin esihin
Sain Savon miesten retken;
Ma lu'in rivin, lu'in kaks,
Vereni tunsin kuumemmaks.

Ma kansan näin, mi kunnian
Edestä kaikki koitti,
Nälissään, palellessahan
Kuitenkin vielä voitti;
Jokaista sanaa, lukeissain,
Suudella tahdoin innoissain.

Vaarassa, tulen keskellä
Tuon parven urheutta!
Mill' ansaitsit, maa raukka, sä
Noin suurta rakkautta,
Noin kallis kuinka olla voit,
Kun leiväks pettua vaan soit!

Aloille aatteheni mun
Vei tuntemattomille,
Uus elo syttyi sieluhun,
Aavistamaton sille;
Kuin siivin lensi aikani,
Oi kuink' ol' lyhyt kirjani!

Se loppui, samoin iltakin,
Vaan hehkuvalla miellä
Mä lisää kuulla halusin
Ja selvitystä vielä
Niin moniin kohtiin hämäriin.
Luo vanhan Stoolin läksin niin.

Häll' oli paikka entinen
Ja työkin samallinen.
Vastaani lensi ovellen
Jo katse nurkuvainen;
Olipa, kuin ois kysynyt:
Vai yökskään ei saa rauhaa nyt?

Mut muuttuneena tulin ma,
Miel' oli toisenlainen:
«Luin Suomen viime sodasta,
Olenhan Suomalainen.
Mua lisää kuulla haluttais,
Kentiesi tieltä sitä sais?»

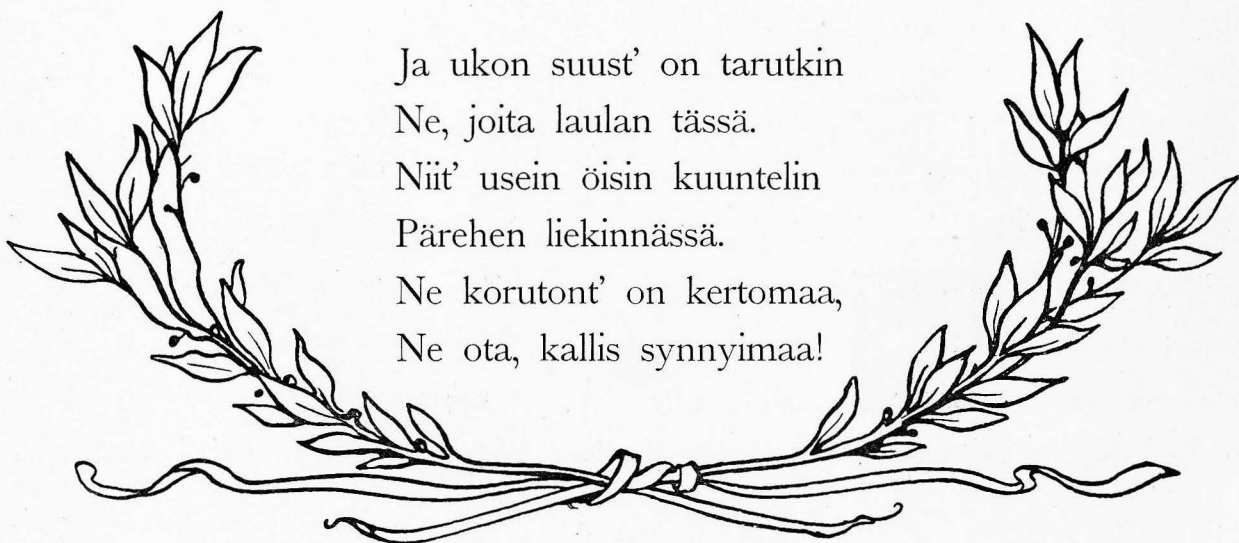
Hän veripäivät nähnyt on
Ja käynyt surman tiellä,
Ja voiton nähnyt, tappion,
Min tuimii haavat vielä;
Häll' on niin paljon muistissaan,
maailma mit' ei muistakkaan.

Näin lausuin. Silmäns' ihmeissään
Luo ukko nuotastansa;
Ne loistavat, kuin seisoi hän
Edessä rintamansa:
«Jotakin ehkä tietäisin,
Olinhan siellä minäkin.»

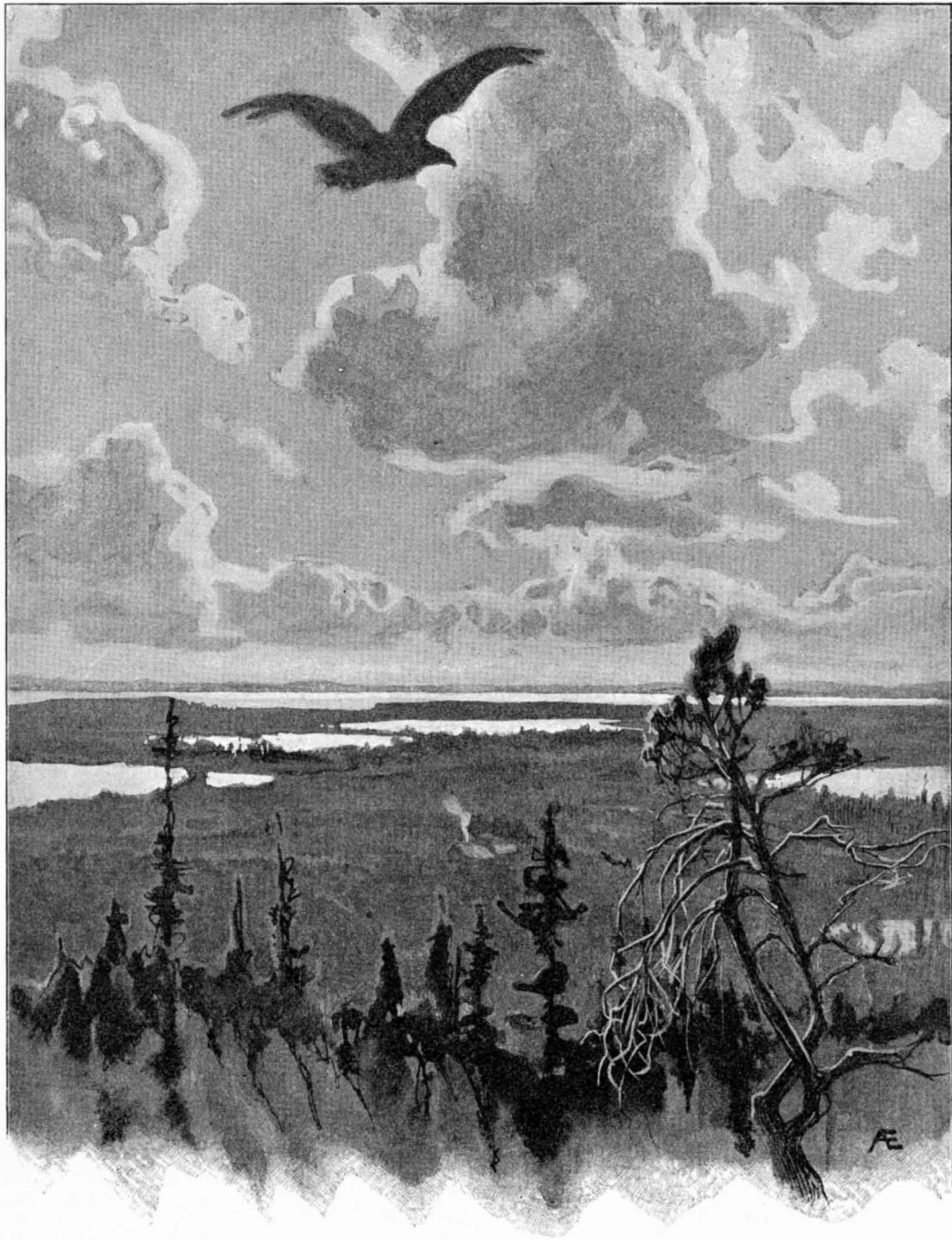
Siin' istuin hiljaa, kuuntelin,
ei sanaa kadonnunna;
Puol'yö, kun sieltä erkanin,
Jo oli kulununna;
Hän sattoi minut ovelle,
Mua iloisesti kätellen.

Ma istun olkivuoteellen;
Sanella Dunckerista
Hän alkaa, töistä urhojen
Ja Malmi kapteenista;
Hänellä kasvot kirkastuu,
Oi, kuinka hän nyt kaunistuu!

Nyt viettää yhdessä aljettiin
Eloa hauskaa ratki,
Murehet, riemut jaettiin
Ja yksin «vaakunatki.»
Nyt olin vaan yl'oppilas,
Hän suurempi kuin kuningas.

Ja ukon suust' on tarutkin
Ne, joita laulan tässä.
Niit' usein öisin kuuntelin
Pärehen liekinnässä.
Ne korutont' on kertomaa,
Ne ota, kallis synnyimaa!

PILVEN VEIKKO.

*Enempi kuin elämä on lempi,
Enempi kuin lempi moinen kuolo*

Synkeässä metsässä oli mökki,
Salomaalla, syrjässä aivan tiestä,
Missä syksystä alkain sota liikkui.

Vainolaisen silmä sit' ei nähnyt,
Tietä tallannut ei sinne vievää
Vihamiehen jalka; sanan toi vaan
Verisistä tappeluista kaarne,
Vaakkuin ilman alla, taikka kotka,
Joka kylläisenä kuusess' istui,
Taikka hukka, joka hurmehista
Saalistaan vei korven komeroihin.

Tuvassaanpa pitkän pöydän päässä
Isäntä nyt pyhäaatton' istui,
Huoahdellen arkihuolistansa.
Kiinteästi käteen nojas poski,
Lujaan kyynärpääkin pöydän päähän,
Mutta silmä välin syrjään vilkkui,
Pysymättä hiljaa paikallansa.
Tuvass' olijoist' ei tuota nähnyt,
Perhekunnasta ei kumpainenkaan,
Tytär ei, ei myöskään ottopoika;
Sylityksin istuivat he vaiti,
Käsi kädessä ja poskitusten,
Lieden luona aivan huoletonna.

Vanhus viimein loihe lausumahan.
Viisahalle sanat oli selvät,
Vaikka vaan kuin huvikseen hän lauloi,
Niinkuin virsi vierä, sanat sattui:

«Korven kuninkaaksi karhu syntyy»,
Niin hän lauloi, «kankaan kauneeks honka;
Mutta ihmislapsesta et tiedä
Suuruuteenko, voimaan, valtaan, vaiko
Tyhjään turhuutehen syntynevi.
Tupaan talvis iltan' astui poika
Outona kuin metsän lieto lintu,
Eksyessään ihmisasunnoille;
Pää se paistoi lakin haljenteista,
Kengän lumist' esiin pisti varvas,
Rinta paljas nutun riepaleista.
Ken ja mistä? — Kysy: ken ja mistä,
Rikkahalta, joll' on isä, koti.
Jokin tuuli kodistani tullee,
Taivaan pilvi taitaa veljen' olla,
Lunta vain yön jaloilla ma lienen,
Jonka pois hän polkee tupaan tullen. —
Jaloilt' yön ei sulanutkaan lumi,
Tuulen kanss' ei vierryt Pilven veikko,
Poika jäi ja nuorukaiseks nousi.
Ensi vuotensa hän juoksi jouten,
Toisna vuonna kaskea jo kaatoi,
Eikä vierryt kesä neljäs vielä,
Kun jo karhun tappoi, karjan surman.
Mutta missä nyt on miehen maine,
Suurempi kuin seudun muiden miesten?
Missä kasvattajan toivo? Tässä
Kyyryss' istuu vanhus, vuottain turhaan
Sanan verran sotatöistä kuulla,
Kuulla, kukistuuko maa vai kestää.
Tajuta ei voi hän kotkan kieltä,
Käsittää ei kaarneen vaakkumista,
Saloon sanomaa ei vieras tuone;

Nuorukainen, ainoo tuki, turva,
Tytön mieltä vaan nyt tiedustaapi.«

Niinkuin kesäll' iltasella, milloin
Luonto vaiti on kuin pyhäpäivä,
Tuuliainen tulee näkymättä,
Lentäin nuolena, ja lampeen iskee,
Leht' ei liiku, eikä havu huoju,
Jyrkän rannan ruohokaan ei häily,
Tyynt' on kaikki, syvyys yksin kuohuu —
Niin, kun laulun kuuli, nuorukainen
Äänet', umpimielin, liikkumatta,
Kaihdoksissa istui, vaikka veren
Sydämmestä joka sana syöksi.
Tytön luona istui kaiken iltaa,
Läksi levollen, kun muutkin läksi,
Näkyi nukkunehen ennen muita,
Mut jo aikaa ennen heitä nousten,
Kohta aamun ensi koittechella,
Hiipi tuvasta hän hiljaa yksin.

Taivaan kannelle kun päivä pääsi,
Kaksi vaan nyt nousi vuotehelta.
Tupa siivottiin ja eine tuotiin,
Mutta kaksi vaan nyt pöytään istui.
Louna tuli, kolmatt' ei vaan kuulu.
Kirkas oli vielä ukon otsa,
Vedettömät vielä neidon silmät,
Mut vaikk' oli pyhä, ruoan jälkeen
Levolle ei kumpainkaan mennyt.

Kului hetki, hidas kuin se hetki,
Kunnes pilvi, ilmanrannalt' astuin,
Nousee, puhkee, raectii ja raukee;
Lohdutellen sitten ukko lausui:
«Kylän tie on pitkä, tyttäreni,
Suotkin vettynehet satehista,
Purot portahitta, vaarat jyrkät.
Kulullen ken läksi koittehella,
Tuskin illaks jälleen joutunevi.»
Näin hän virkkoi, mutta kuulematta
Tytär istui, kukan kaltaisena,
Joka yöksi kupuns' umpeen sulkee:
Mitä mietti, itseksensä mietti.

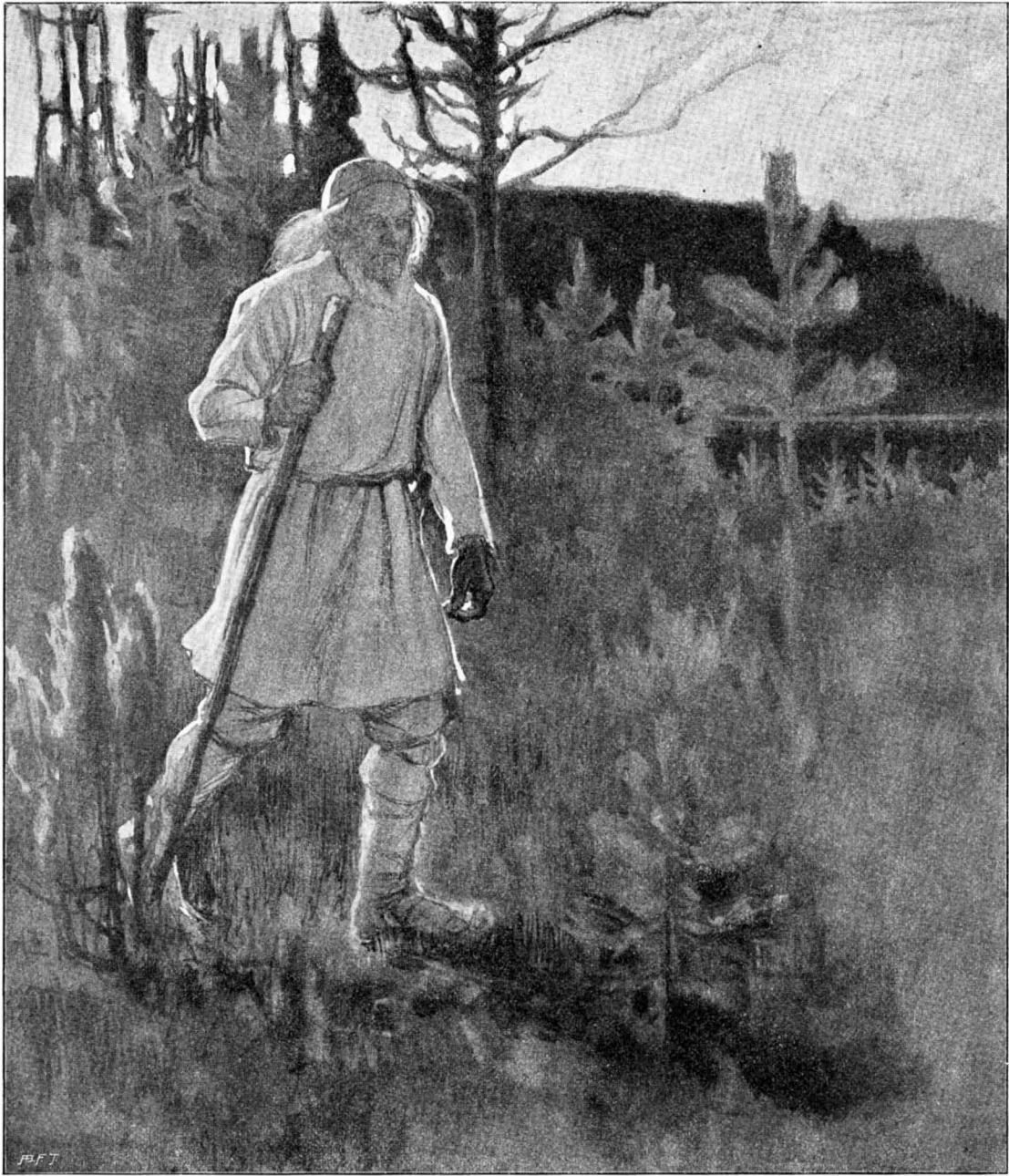
Mut ei kauan istunutkaan impi,
Ei sen kauemmin, kuin rauko kasvi
Kastett' oottaa paahdepäivän jälkeen,
Niin jo vierähtikin poskipäille
Kyynelhelmi, ja hän hiljaa lauloi:
«Tavannut kun sydämmen on sydän,
Halpaa kaikk' on, mikä kallist' ennen,
Maa ja taivas, koti, isä, äiti.
Enempi kuin maa on sylinsaanti,
Enempi kuin taivas silmän sini,
Kuiskekin, tuo tuskin kuuluvainen,
Enemp' on kuin isän, äidin käsky.
Mikä lumoovampi lemmen voimaa,
Mikä paula pitää lempiväistä?
Sorsana hän soutaa järven poikki,
Yli vuorten kotkan siivin kiittää,

Palajaa jo ennen puoltapäivää,
Kun vast' yöksi tettiin tulevaksi.«

Vanhuksenpa, kun hän virren kuuli,
Huoli heräsi ja rauha rikkui;
Kadonnutta etsimään hän riensi.
Vaiti tuvast' astui, vaiti korven
Polkuakin puoli-umpinaista;
Metsän latvoille jo päivä laski,
Ennenkuin hän ensi taloon ehti.

Kolkolta, kuin honka kankahalla,
Mistä tuhoten on kulo käynyt,
Näytti talo nyt, tuo rikas muinen;
Emäntä se yksin tuvass' istui
Lastaan nukkuvaista liekutellen.

Niinkuin lintu, äkin kuultuansa
Pyssyn paukkehen ja luodin lennon,
Säpsähtää ja siivet lentoon luopi,
Niin, kun kuulin oven käyvän, säikkyi
Nuori vaimokin, mut kauhu muuttui
Riemuksi, kun vanhuksen hän huomasi.
Vastaan karkas hän ja käteen tarttui,
Vedet vierähti hänen poskillensa:
«Terve», niin hän virkkoi, «terve, ukko,
Tultuasi tuskahamme tänne,
Kolminkertaisesti terve tuolle

Kallihille, jonka kasvatit sa
Avuks kurjain, turvaks turvatonten!
Istu, lepää, uupuneet on jalkas,
Ilomielin kuule mitä kerron:

Ankar' oli syksyst' alkain sota,
Maata ryösti Suomen mies ja Ryssä,
Turvatonten toki säilyi henki;
Vaan ei vielä päivää siitä, milloin
Lähipitäjästä parvi seuras
Joukkojamme vihollista vastaan.
Taisteltiin, ja voitto meni meiltä,
Harvat lähteneistä surma säästi,
Nekin hajallaan on niinkuin lehdet,
Joita tuulen tuisku lennättääpi.
Kevättulvana nyt kosto kuohui
Koko seudun yli: miehet, vaimot,
Aseeton ja aseellinen lyötiin.
Aamulla jo virta vyöryi meille;
Kirkkoon ensi kertaa soitettaissa
Tännekin yks tuhon laine läikkyi.
Mutta surutiedot suo mun jättää!
Köysissä jo miehen' oli maassa,
Verta virtas, väkivalta voitti,
Hätä suurin, eikä turvaa missään.
Kättä kahdeksan jo mua raastoi
Niinkuin petoparvi saalistansa;
Silloin turva tuli, avun tuoja,
Pilven veikko vyörähti kuin myrsky,
Väkivallan hääti, häijyt kaatoi.
Tuvass' istun ryöstetyssä tässä,

Katon varpustakin köyhempänä;
Iloisempi tok', kuin ennen koskaan
Onnen päivinäni, oisin nyt ma,
Jos tuo urho tulis tervehenä
Puolisoni kanssa kylän mailta,
Jonne vihollista vainosivat.«

Vaňhus, viime sanan kuultuansa,
Nousi, kuin ois levännyt jo kyllin,
Mutta silmiss' asui synkkä huoli.
Viipymään ei viihtynyt, vaan suoraan
Kylään rikkahasen päin hän riensi.
Sinisalon taa jo painui päivä,
Kun hän, toivon vaiheella ja tuskan,
Kerkes asunnolle kirkkoherran.
Tyhjä, kolkko oli vankka talo,
Raiskattu kuin paljaaks pantu saari
Järven jäältä nähden talvis-yönä.
Tuvass' yksin takan vieress' istui
Rampa sotamiesi, vanha Miekka.
Nyt, kun ovi aukes ja hän vanhan
Tunsi tuttavan, hän pystyyn karkas,
Vaikka vaivain, haavain hervaamana.
«Vielä«, virkkoi, «päivä meille paistaa,
Polvi uus kun astuu polkujamme,
Voimaa, miehuutta kun viel' on maassa.
Moinen kirkonmeno täss' on ollut,
Että laps, kun kehdoissaan sen kuulee,
Lapsenlapsilleen sen kertoo vielä.
Katso, julmana kuin petoparvi,
Tuli voittoriemuin vainolainen,

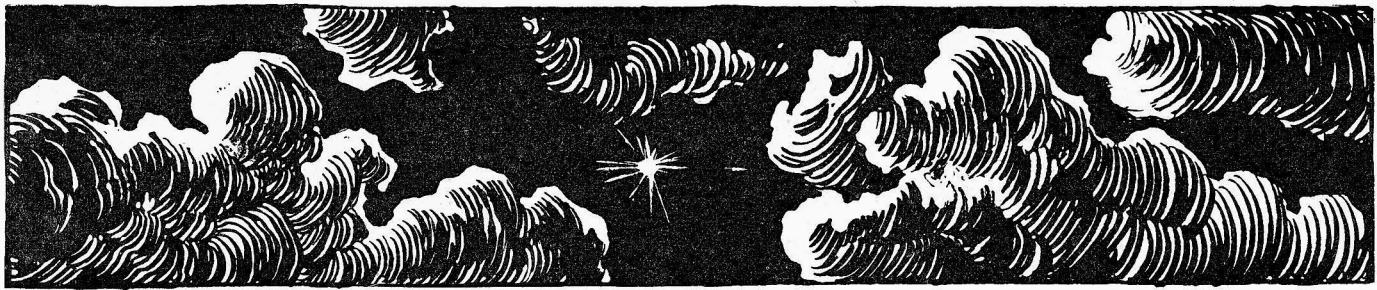
Tänne surmaa, turmiota tuoden.
Vähemmät nyt jääkööt virkkamatta,
Vaikk' ei nekään muistostani menne;
Mut kun murhiin muut jo kyllästyivät,
Ja kun julmimmat vaan jälkeen jäivät,
Silloin kurjuus yli partaan paisui.
Kunnon kirkkoherra, siihen saakka
Vielä säästettynä, sidottiin nyt
Hurjaan hevospariin, siinä jalan
Seuratakseen raakaa ratsumiestä.
Nopsa tuomio: jo hetkess' oisi
Käsi turta ollut, jalka herpo,
Harmaat hapsat laahannehet maata.
Yksin vanhus seiso, taivahasen
Silmä katsoi, niinkuin katsoo silmä,
Kun on kaikki maassa synkkää, mustaa.
Kiitos Herran! Silloin apu joutui;
Hän, mi kankaan karehena syntyi,
Pilven veikko, lentäen kuin leimaus,
Maahan iski, sorti sortajamme.
Vertaisteni turviss' elän täällä
Niinkuin murtokuusi muiden päällä,
Heille kuormaks, inhoks itselleni.
Arvo ois tok' elämällä vielä,
Jos tuo poika palais voittajana
Tappelusta kirkon tienohilta.«

Vanhus, viime sanan kuultuansa,
Riensi pois kuin tulen polttechelta;
Vaan jo vaalennut ol' illan rusko,
Ennenkuin hän kirkonkylään ehti.

Niin nyt savuun, tuhkaan kylä peittyi,
Kuni pilveen huhkuu tähtitaivas;
Niin nyt kirkko kummullansa siinti,
Kuni pilvest' yksinäinen tähti;
Niin ol' äänetön nyt synkkä seutu
Kuni kolkko syksy kuutamossa.

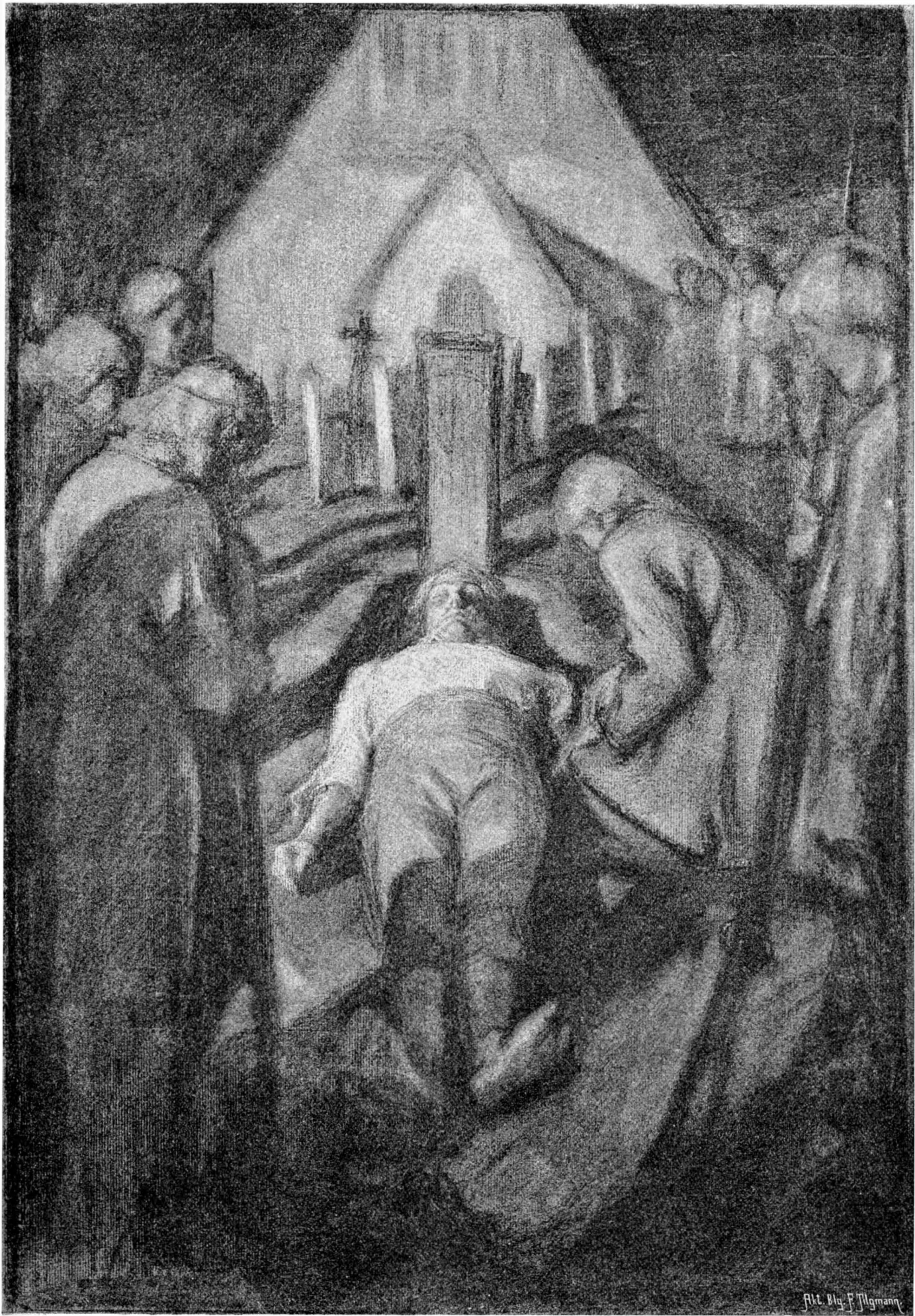
Kaatuneiden soturien kesken,
Ystävain ja vainoojain, kuin varjo
Niitettyä vainiota myöten,
Vanhus kulki. Kuollutt' oli kaikki,
Hengen huoahdustakaan ei kuultu.
Vasta polun polvikkahan päässä,
Raunioiden kautta raivaellun,
Tiestä syrjäss' istui nuorukainen
Verenvuodannosta uupuneena.
Kasvot kalvakat taas punehtuivat,
Vienosti kuin illan valkopilvet,
Silmä sammuvainen loisti jälleen,
Kun hän havahtuen ukon huomasi.
«Terve», virkkoi, «nyt on kuolo helppo,
Nuorna kaatuen kun saapi kuolla

Voittajana, maataan varjellessa.
Terve sä, maan turvan kasvattaja,
Mutta kolminkertaisesti terve
Tuolle jalolle, mi meitä johti,
Yksin mahtavampi kuin me kaikki.
Sorrettuna joukkomme jo seisoi,
Hajallaan kuin karja kaitsijatta,
Toivotonna, kuoloon tuomittuna.
Joukon järjestäjää meill' ei ollut,
Käskyä ei annettu, ei kuultu,
Kunnes korven komerosta ryntäs
Poika kerjäläisen, sankarsilmä,
Ja meit' äänens otteluhun käskei.
Into uusi sydämiin nyt syttyi,
Pelko poistui, hänet tunsu kaikki,
Hänen kanssaan miekan melskehesen
Riensemme kuin ruovikkohon myrsky.
Katso kirkkoon päin, kuin pitkin tietä
Vihollist' on kaattuna kuin kortta
Korren viereen niittomiehen tiellä;
Siin' on ura sankarin, ma häntä
Silmin seurasin, kun jalka petti,
Kuolossakin aatos häntä seuraa.«
Lausui näin, ja silmä hiljaa sammui.

Hiljallensa sammui myöskin päivä,
Valju kuu, yön aurinko, vain yksin
Matkamiestä kirkkotarhaan näytti.
Aituuksen kun sisään vanhus astui,
Ristein keskellä hän siellä huomasi
Kansajoukon kolkon, äänettömän
Niinkuin nurmen alla nukkujatkin.
Vanhusta ei vastaan kenkään tullut,
Tulijaa ei kenkään tervehtinyt,
Silmäystäkään ei kenkään suonut.
Kansajoukkohon kun vanhus astui,
Kaatuneen hän näki nuorukaisen;
Verin tahratunkin tuon jo tunsin.
Kuni honka, närehikköön kaattu,
Vielä maassa maaten verratonna,
Virui vihollisten keskellä urho.

Vaan kuin ukkosliekin lyömä seisoi
Kasvoin vaalein, värisevin huulin,
Kädet ristissä ja vaiti vanhus,
Kunnes sanoiksi jo suru puhkes:
«Voi, nyt harja majastani murtui,
Rae viljan sorti saraltani,
Taloa nyt haluisampi hauta.
Voi, kun tuollaisna sun näen jälleen,
Kunniani, vanhuuteni turva,
Taivaan lahja, äsken suuri, jalo,
Nyt kuin hiekka halpa, jolla makaat.»
Tuskissaan näin vaikeroitsi vanhus,
Mutta kohta kuului ääni toinen,
Ääni tyttärensä, äsken tulleen:

Art. by F. J. G. M.

«Kallein kaikesta, mit' ompi maassa,
Olit sylihini suljettuna,
Kahta vertaa kalliimpi nyt vielä
Olet mulle mullan sulhosena.
Enempi kuin elämä on lempi,
Enempi kuin lempi moinen kuolo!»

Näin hän virkkoi vaikeroitsematta,
Astui hiljaa kaatunehen luokse,
Laski polvillensa, huivins' otti,
Luodin lävistämän otsan peitti.
Äänetönnä sankarjoukko seiso,
Niinkuin metsä, miss' ei lehti liiku;
Vaiti myöskin seiso vaimoparvi,
Tuskaa suurta suremahan tullut.
Mutta jalo tyttö virkkoi taasen:
«Jospa joku toisi vähän vettä,
Veret poskilt' että pestä saisin,
Vielä kerran päätä silitellä,
Silmät nähdä, sulot kuolossakin;
Riemulla nyt näyttää tahtoisin ma
Pilven veikon, köyhän kerjäläisen,
Josta kasvoi kotimaamme turva.»

Vanhus nää kun neidon sanat kuuli,
Turvattoman näki vieressänsä,
Taasen äänell' äänsi sortuneella:
«Voi nyt, voi nyt sua, tytär parka!
Auvon auvo, turvattoman turva,
Huolten hoiva, isä, veikko, sulho,

Kaikki tuossa kadonnut on sulta,
Mennyt kaikk', ei mitään sulle jäänyt.«

Parkuun tuosta tyrskähti nyt parvi,
Vedetönt' ei ollut silmää siellä,
Mutta jalon immen kyynel kiilsi;
Kuolleen käteen tarttuen hän lausui:
«Murheell' ei saa muistoasi viettää,
Ei kuin sen, mi mentyään jää unhoon;
Sua itkevä on isänmaasi,
Niinkuin kasteen itkee suvi-ilta,
Tyynnä, loistavana, laulullisna,
Toivoin uuden aamun syleilystä.«

Tilausilmoitus. * * * * *

— Riemujuhlapainos —

J. L. RUNEBERGIN

VÄNRIKKI STOOLIN TARINAT

ALBERT EDELFELTIN

— Kuvittamina. —

Yhteensä 10 à 11 viikkoa à 3: 50 p.

Kauvan on jo »Vänrikki Stoolin Tarinain» kuvittaminen ollut puheena. Nyt tämä tuuma vihdoinkin tulee toteutumaan. Siitä saadaan etupäässä kiittää sitä, että hra ALBERT EDELFELT on ottanut tämän tehtävän suorittaakseen. Hän onkin kuin itsestään määrätty tähän vaikeaan ja mitä suurinta taitoa ja kykyä kysyvään työhön. Siitä ovat osoitteena m. m. ne maalaukset ja piirustukset, joita hra Edelfelt jo ennen on tehnyt suuren runoilijamme aiheiden johdosta. Huomautamme vaan *Porilaisten marssia*, ja *Wilhelm von Schweriniä*, joissa ilmaantuu suuria alkuaiheita vastaava isänmaallinen innostus ja syvä taiteellinen käsitys.

On kulunut tänä vuonna, joulukuun 12 p:nä, 50 vuotta siitä kuin »Vänrikki Stoolin Tarinat» ensiksi painosta ilmaantuivat. Nyt ilmaantuva kuvitettu painos on siis

— *Riemujuhlapainos* samalla kuin se tulee olemaan *korupainos*. —

Ei liene epäilystäkään siitä, että se on saavuttava yhtä suurta suosiota ja ihastusta ja virittävä yhtä lämmintä isänmaallista innostusta kuin tuo ensimmäinen ja kaikki sitä seuraavat.

Että tämä kansallisen kirjallisuutemme suosituin teos esiintyisi kaikin puolin edukseen ja arvokkaasti vastaisi kaikkein suurimpiakin koruteoksen vaatimuksia, ei sen kustantaja ole tahtonut kustannuksia ja vaivoja säästää. Teos tulee erittäin runsaasti kuvitettavaksi. Taiteilijan aikomus on varustaa se noin

— *kahdella sadalla kuvalla*, —

joiden joukossa on alkukuvia, koko sivun kuvia ja valopainokuvia. Loppuvihkoa seuraa, paitsi taiteellises ti tehtyä kansilehteä hra Edelfeltin tekemä uusi muotokuva J. L. Runebergista. Painoasusta tullaan erityistä huolta pitämään.

Teos on laskettu tulevan ilmestymään 10:ssä tai 11:ssä suurikokoisessa 4:o vihkossa, 3—4 painoarkkia kussakin; sen mukana tulee seuraamaan koko sivun kuvia ja valopainoksia irtonaisissa lehdissä ja valmistune teos jouluksi 1899.

— Yksityisiä viikkoja ei myydä.

Tilauksia vastaanotetaan kaikissa kirjakaupoissa ja asiamiesten luona.

Porvoossa joulukuulla 1898.

Werner Söderström.

Hinta 3: 50 p.